

**Буд то зинда он Ҳабиби Вадуд,
Дар ғами осиини уммат буд.
Вақти рафтан Расули озода,
Умматӣ-ӯмматӣ гуфта ҷон дода.
Рӯзи баъс чун шавад оғоз,
Умматӣ гуфта-гуфта хезад боз.**

Вой бар ҳоли касе, ки худро уммати он ҳазрат (с) ҳисобад
пайрави ӯ (с) набошад.

Албатта, бамаврид аст, ки инсон ҳангоми расидан ба файзу
футӯҳоти Аллоҳтаъоло бояд "Субҳоналлоҳ" гӯяд, ҳангоми соҳиби
неъматҳои ӯ таъоло гаштан "Алҳамдулиллоҳ" гӯяд ва барои рафъи
кӯтоҳии худ бояд "Астағфируллоҳ" гӯяд.

Имом Аҳмад аз Оиша модарамон (р) ривоят мекунад, ки
Расулulloҳ (с) (Субҳоналлоҳи ва биҳамдиҳи астағфируллоҳ ва
атубу илайҳи)-ро вақтҳои охир баъди фатҳи Макка бисёр
мегуфтанд.

**Нома расид аз он ҷаҳон, баҳри мурочиат барам,
Азми ручӯъ мекунам, раҳте ба Арш мебарам.**

Ин аст каффорати маҷлис ва андарзу охири ин сураи
«Кофирун». Ва лиллоҳил ҳамд.

111-уми сураи Қуръон буда дар Маккаи мукаррама нозил шуда,
аз 5 оят иборат аст.

Сураи "Масад"-ро "ал-Лаҳаб" ё "Таббат" низ меноманд. Ин
сура ҳалоки Абулаҳабро пешгӯӣ намуда, аз душмани ӯ бо Худо ва
Расули Худо (с) сухан мекунад. Ӯ яке аз саҳттарин душманони
Расулulloҳ (с) буда, тамоми фаъолиятро бар зидди даъвати он
кас (с) равона сохта буд. Абӯлаҳаб садди роҳи мардум мешуд,
намегузошт, ки мардум ба Худо ва пайғамбари ӯ (с) имон оранд,
ҳол он, ки ӯ амаки Расулalloҳ (с) буд. Ояте аз ин сураи муборак
он бадбахтро бинобар амалҳои баде, ки дар ҳақи Расулulloҳ (с)
раво дида буд, таҳдид намуда, дохил шудани ӯро дар охираат дар
оташи алангадори Ҷаҳаннам аниқу тасдиқ кардааст.

Инчунин ҳолати даҳшатвору нангини завҷаи Абӯлаҳаб дар
оташи Ҷаҳаннам тасвир гардидааст.

Сабаби нузули ин сураи муборакро Ибни Аббос (р) чунин
ривоят мекунад: "Вақте ки ояти *"Ва анзир аширатакал ақрабин"*

яъне "Хешони наздикатро аз Ислом огоҳ кун" нозил шуд, Расулulloҳ (с) болои кӯҳи Сафо баромаданд ва нидо карданд: *"Ё бани Фихр! Ё бани Адӣ!"* ва ҳоказо. Хулоса, ҳар як авлодро алоҳида нидо мекарданд ва ҳар касе, ки омада наметавонист ба ҷояш дигар нафарро мефиристод, то бифаҳмад, ки хабар чист?

Пас, ҳамаи қабилаи Қурайш ва амаки Расулulloҳ (с) Абӯлаҳаб ҷамъ омаданд ва ба ӯ (с) гуфтанд: *"Чӣ меҳоҳӣ?"* Расулulloҳ (с) гуфт: **"Агар ман хабар диҳам, ки дар фалон водӣ аскарони саворае барои горати шумо омаданд, оё шумо сухани маро тасдиқ мекунед?"** Он ҷамоа ҳамагӣ гуфтанд: *"Оре! Зеро ки мо аз ту ҳеҷ гоҳ дурӯғеро мушоҳида накардаем."* Пас, Расулulloҳ (с) ин оятро қироат карданд: **"Фа иннӣ назирун лакум байна ядайя ғазобун шадид"**- яъне **"Ман тарсдиҳанда ва бимдиҳандаам барои шумо, ки назди ман дар оянда азоби сахтест барои шумо"**. Пас, Абӯлаҳаб гуфт: *"Табан лака ё Муҳаммад А-лиҳозо ҷамаътано?"*, яъне *"Марг бар ту! Магар барои ҳамин моро ҷамъ кардӣ?"* Абулаҳаб дар ҳини сухан гуфтан дастонашро ба сӯи Он ҳазрат (с) сахт ҳаракат меод. Соҳиби *"Рухул Маъонӣ"* аз баъзе олимони ривоят карда мегӯяд, ки он бадбахти шақӣ сангеро ҳам гирифта хост ба сӯи Расулulloҳ (с) партояд. Дар он ҳол ин сура нозил шуд.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону бениҳоят бораҳм аст.

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ

Таббат ядъ Абилаҳаби-в ва табб. 1.

1. Ҳалок бод ҳар ду дасти Абилаҳаб ва ҳалок шуд.

Аллоҳтаъоло бо ин оят дар ҳаққи Абӯлаҳаб дуъо карда гуфтааст, ки дастони Абӯлаҳаби шақӣ ҳалок бод. ӯ ки нисбати Расулulloҳ ин рафтори ноҳақро раво донист ноумеду дар зиён бод.

Зимни ин оят Аллоҳтаъоло хабар додааст, ки Абӯлаҳаб ба таҳқиқ зиён карду ҳалок шуд. Ин ҷо мурод аз ду даст худӣ Абӯлаҳаб аст, зеро шахсе, ки ду даст надорад ба ҳалокшудагон

Ҷарӯар аст. Ҳомии Абӯлаҳаб Ҳодуи-уззо иони Ҳодуи-мутағилло аст, яъне бандаи буте, ки номаш "Уззо" аст. Зани ӯ ал-Авраъа Уммул Ҷамил ном дошт ва ӯ хоҳари Абӯсуфён буд. Зану шавҳар ҳарду душмани сарсаҳти Расулуллоҳ (с.) буданд. Ба ривояте чун Абӯлаҳаб шунид, ки дар ҳаққи ӯ ва завҷааш ин сура нозил шудааст, гуфт: "Агар он чизе, ки Муҳаммад мегӯяд, рост бошад, ман молу пулу авлоди бисёр дорам, онҳоро фидя медиҳам ва худро халос мекунам". Худованд дар ҷавоби сухани Абӯлаҳаб дар ояти зер чунин гуфтааст.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ

Мā агнā ъанҳу мālуху ва мā касаб. 2.

2. Он чӣ бар сараи омад, на молаш ва на касбу авлодаш ўро беҳоҷат насохт.

Яъне ҳеҷ чиз: на мол, на авлод, на иззат ва на насабият ўро аз ҳалокат наҷот дода наметавонад. Дар ривоят омада, ки Абӯлаҳабро се писар буд: Утба, Муътаб ва Утайбаҳ. Дуи аввали онҳо рӯзи фатҳи Макка Исом оварда ва дар ғазои Ҳунайн ва Тоиф иштирок ҳам карда буданд. Аммо Утайбаҳ мусулмон нашуд. ӯ шавҳари Уммӣ Гулсуми духтари Расулуллоҳ (с) буд ва хоҳари Уммӣ Гулсум Руқия завҷаи бародараш Утба буд. Яъне Утайбаҳ ва Утба домодони Расули Худо (с) буданд. Вақте ки ин сура дар ҳаққи Абӯлаҳаб нозил шуд, ӯ ба писарони худ гуфт: "Агар духтарони Муҳаммадро талоқ надихед, сари ман ба сари шумо ҳаром". Пас, онҳо талоқ доданд. Вақте ки Утайбаҳ (шавҳари Уммӣ Гулсум) ба сафар ба тарафи Шом бо ҳамроҳии падараш баромад, гуфт: "Албатта, ба назди Муҳаммад меравам ва ўро изо медиҳам". Пас, назди Он ҳазрат (с) омад ва гуфт: "Ман ба "Ван-наҷми изо ҳаво" ва "би-л-лази дано фатадалло" кофирам - ("Қасам ба Сурайё ҳар вақте ки ғоиб шавад. Баъд аз он қариб шуд зиёд кард дар қарибӣ"). Яъне Утайбаҳ гуфт: "Ман ба Зоте, ки ба нучум қасам хӯрд (яъне Аллоҳтаъоло) ва ба зоте, ки қариб шуд (мурод ҳазрати Ҷабраил аст, ки ваҳйи илоҳиро меорад), кофирам", Уммӣ Гулсумро назди Расулуллоҳ (с) талоқ дода туф карду баромада рафт. Расулуллоҳ (с) аз ҳаракати нодурусти ин бадбахт дар ғзаб шуда бар зарари ӯ ин дуоро иҷозат фармуданд.

"Ай бор илоҳ, бар ӯ сағеро аз сағони худ гумошта кун".

Баъди ин дуо дар роҳи "Шом" ӯ тўъмаи шере шуд. Мегӯянд, баъд аз ҳафт рӯзи ғазваи "Бадр" дар ҷисми Абӯлаҳаб ҷароҳати бадбӯе зоҳир шуд. Аҳлу аёлаш аз тарси он, ки касалии ӯ ба онҳо сироят

накунад, ўро аз хона берун карданд. Дар ҳамон ҳоли беморию хорӣ дур аз манзил бо азоб ба ҳалокат расид. То се рӯз касе набуд, ки ўро бардорад, чун се рӯз гузашт, гӯштҳои бадани ў рехтан гирифт ва ҷасадаш бўӣ гирифт, ҳаммолони ҳабаши гӯре кофтанд ва ҷасади ўро бо нӯги чӯбҳои дароз ба он гӯр партофтанд ва болои онро бо сангҳо пӯшиданд. Ин аст оқибати ҳар бадбаҳте, ки муқобили дини Ҳақ бархезад ва бо молу авлоду мансабу дунёи хеш фахру ғурур намуда, бар зидди Ислом сарф намояд. Илова бар ин:...

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ هَبٍ ﴿٢٠﴾

Са яслā нāраи зāта лаҳаб. 3.

3. Зуд аст, ки ба оташи соҳибшӯла дарояд.

Яъне он шақии бадбаҳт баъд аз маргаш низ дар оташи шӯълазанандаи Ҷаҳаннам бо саҳттарин азобҳо сӯзонида мешавад, зеро ки дар бораи ба азоб гирифтор шудани он бадбаҳт ояти иқоб нозил шудааст ва инчунин...

وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٢١﴾

Вамраатуҳу ҳаммāлата-л-ҳатаб. 4.

4. Ва зани ў низ дарояд, ки бардорандаи ҳезум буд.

Яъне ба зудӣ зани ў Авроа Уммул Ҷамил хоҳари Абӯсуфён, ки ҳезумкаш буд бо ҳамроҳии шавҳараш ба нори (оташи) Ҷаҳаннам медарояд, чунки ў бар зидди Расули Худо (с) байни мардум суханчинӣ мекард ва оташи адоват ва бугзро байни мардум бар муқобили Расулуллоҳ (с) дармегиронд.

Ба ривояте он малъуна барои азият ва озор додани Расулуллоҳ (с) ва саҳобагон шабонгоҳ дарзаи хорро дар роҳи онҳо меандохт. Бинобар ин, Худованд фармудааст, ки чун зани Абӯлаҳаб дар ин ҷаҳон барои озор додани Расулуллоҳ (с) бо шавҳари худ ҳамдастӣ мекард, дар Дӯзах ҳам ҳамроҳи шавҳараш тӯъмаи оташи тоқатфарсо хоҳад шуд.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٢٢﴾

Фӣ ҷидиҳā ҳаблу-м мим масад. 5.

5. Дар гарданаи ресмоне аст аз лифи хурмо.

Дар ривояте омадааст, ки ресмони хоркашии зани Абӯлаҳаб аз лифи хурмо бофта шуда буд. Дар рӯзи қиёмат аз он ресмон занҷири оҳанини хордор сохта, ба гардани он палид андохта азобаш медиҳанд. Инчунин дар дунё низ он палид бо тарзи нангин ва ибратомӯз ҳалок шуд. Ресмони хоркашиаш дар гулӯяш печид, хафа шуд ва бо азоб ҷон дод. Дар ривоятҳо низ ҳаст.

Акнун насиби ту, эй инсон, ин аст, ки ба дӯстони Ҳақтаъоло душманӣ накуни, то ба азоби абадӣ гирифтор нашавӣ. Ҳаққи муъмин он аст, ки ҳамчу Абубакри Сиддиқ (р) вафодору содиқ боши. На ҳамчу Абӯлаҳаб ва завҷаи ӯ мункир шавию доимо дар паи озори дӯстони Худо бошӣ ва дар роҳи Расулуллоҳ (с) ва ёрони ӯ (с) хори мағелони лафзию маънавӣ пошӣ! Дар ин бора дигар ривоятҳо низ ҳаст.

Поёни сураи **"Масад"**. Валиллоҳил ҳамд.

112-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда, аз 4 оят иборат аст.

Ин сура аз сифатҳои Худованди ягона хабар медиҳад. Онро сураи Тавҳид низ меноманд. Худованд ба ҳеҷ махлуқ муҳтоҷ нест, аз ғайри худ ғанӣ аст. Ҳама ба Ӯ таъоло муҳтоҷанд. Вайро мисл монанд набуд, нест ва нахоҳад буд. Сифатҳои Худованд комилу бардавоманд. Ӯ таъоло аз сифатҳои ноқис пок ва муназзаҳ аст. Инчунин ин сура фаҳмишу эътиқоди мушрикони рад мекунад. Зеро онҳо барои Худо наслу авлодро ҷоиз медонанд. Сабаби нузули ин сура ин аст: Баъзе аз мушрикони назди Он ҳазрат (с) омада гуфтанд: "Сифати Парвардигори хешро бар мо баён кун, ки Ӯ аз тилло аст ё нуқра, ё аз забарҷад аст, ё ёқут?".

Дар он ҳангом ин сура нозил шуд. Дар саҳеҳи Бухорӣ аз Расули Акрам (с) ривоят аст, ки Расули Акрам (с) ба саҳобагон марҳамат карда гуфтанд: **"Оё касе аз шумо, қодир ҳаст, ки сеяки Қуръонро дар як шаб хонад?"**.

Ин таблиғ ба саҳобагон машаққат намуд онҳо гуфтанд: "Кадоме аз моён қуввати анҷоми инро дорад?" Расулаллоҳ гуфтанд: **"Сураи 'Ихлос' - дар қадри савоб баробари аз сеяк ҳиссаи Қуръон аст, чунки Қуръон ба се тақсим аст: Ақида, қисса, аҳкоми шарият"**.

Ин буд назаре ба мундариҷаи сураи Ихлос.